

6.

BÖLÜM

PERFORMANS BİLGİLERİ

6. BÖLÜM - PERFORMANS BİLGİLERİ

Performans bilgisi kamu hizmetlerinin çıktı ve sonuçlarına yönelik sistematik olarak toplanan ve kullanılan mali olmayan veri ve bilgilerdir. Performans bilgisi; bütçe kararlarını desteklemek ve hesap verebilirliği sağlamak üzere program ve alt programlarla ilişkilili olarak üretilir, bütçeleme süreçlerinde değerlendirilir ve raporlanır. Bu çerçevede performans bilgisi;

- Kaynak tahsisinde ve planlamada bir girdi olarak kullanılır. Bu kapsamda idarenin; politika veya programlarını, faaliyetlerini, ürün ve hizmetlerine olan talebi etkilemesi muhtemel koşullara hazırlanmasına yardımcı olur. Göstergelerin kullanımı, bu koşulların önceden bilinmesini sağlayarak idarelere, gerekli uyumlaştırmaları yapabilmeleri için zaman kazandırır.

- Problemlerin çözümüne veya düzeltici faaliyetlerin olumlu ya da olumsuz etkilerinin neler olabileceğine dair emarelerin görülmesini sağlar.

- Çalışanlara, diğer paydaşlara ve genel olarak kamuoyuna ürün ve hizmetlerin miktarına, kalitesine, maliyetine ve vaktinde sunulup sunulmadığına ilişkin dönemsel olarak geri bildirim sağlar.

- Tüm bu faydalarına ilave olarak karar alıcılar arasında sonuçlara yönelik ortak bir dil oluşturur.

Güvenilir ve faydalı performans bilgisinin üretilmesi ve sunulmasında; ilgili mevzuatta, politika veya planlarda belirlenen hükümet önceliklerinin esas alınması ve izlenebilmesi önemli bir faktördür. Ayrıca üretilecek ve raporlanacak verinin, uluslararası kuruluşlar tarafından belirlenen performans ölçütleri de kullanılarak oluşturulan, çeşitli alanlarda (tarım, sanayi, ticaret vb.) yayımlanmış ulusal istatistikî verilerle uyumlu olması beklenir.

Programlar, ödeneklerin tahsis edilmesi ve yönetilmesi, ödenek ve harcamaların planlanması ve kontrolünde bir araç olarak kullanılır. Bu nedenle kamu kaynağının kullanımına ilişkin performans bilgisinin odağında program sınırlandırmasının yer alması öngörülmüştür. Bu kapsamda performans bilgisi, program ve alt programlarla ilişkilili olarak belirlenir.

Program ile alt program performans bilgisi, yürütülen program, alt program ve faaliyetler ile neyin başarılmak istendiğini açıklar. Bu kapsamda performans esaslı bütçe uygulamasının geliştirilmesi amacıyla üst politika belgelerinin, stratejik planların ve performans programlarının bütçelerle bağının etkin bir şekilde kurulmasının aracı olarak kullanılır.

Program bütçe çalışmaları kapsamında, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin program sınırlandırması ile program ve alt program performans bilgileri Bakanlık ve ilgili idarelerle işbirliği yapılarak belirlenmiştir. Program düzeyindeki performans bilgisine TBMM'ye sunulan merkezi yönetim bütçe kanun teklifine eklenecek belgelerde (Bütçe Gereğesi), alt program düzeyindeki performans bilgisine ise idare bütçe tekliflerinde ve performans programlarında yer verilir.

Program performans bilgisi temel olarak programın amacı ve programın anahtar

göstergelerinden; alt program performans bilgisi ise alt program hedefleri ve performans göstergelerinden oluşmaktadır.

6.1. Program Performans Bilgisi

Program performans bilgisi; program kapsamında sunulan kamu hizmetlerine yönelik çıktı ve sonuç odaklı amaçların ve anahtar göstergelerin belirlenmesi, bunlara ilişkin anlamlı ve güvenilir bilgilerin düzenli olarak elde edilmesi ve raporlanması amacıyla üretilir. Bu kapsamda program performans bilgisi, karar alıcılara programların çıktı ve sonuçlarına ilişkin bilgi sağlamak amacıyla, programın önemi ve önceliklerini vurgulamalıdır.

Program performans bilgisinin oluşturulmasında; kalkınma planı, orta vadeli program, Cumhurbaşkanlığı yıllık programı gibi üst politika belgeleri ile stratejik planlarda yer alan politika öncelikleri, amaç ve hedefler ile göstergeler temel girdiler olarak kullanılır.

Bütçe Gereğesine eklenecek program performans bilgisi bölümünde her bir program itibarıyla;

- Programın adı,
- Programı yürüten idare(ler),
- Program koordinasyonundan sorumlu idare,
- Programın amacı,
- Anahtar göstergeler,

yer alır. Bu bölüm, programların yürütülmesi sonucu ulaşılmak istenen amaçlar ile bu amaçlara ulaşılma düzeyinin izlenmesi ve değerlendirilmesine katkı sağlayan anahtar göstergeleri göstermesi nedeniyle TBMM'ye sunulan bütçeyi destekleyici bilgileri içermekte olduğundan bütçe gereğesinde yer alır. Böylece merkezi yönetim kapsamındaki idarelerin program performans bilgilerinin bir arada görülebilmesi sağlanmaktadır.

Program performans bilgisi Cumhurbaşkanlığı makamından alınan Olur ile belirlenen program koordinasyonundan sorumlu olan idare ve/veya programı yürüten idareler tarafından programbutce.sbb.gov.tr sistemine girilen verilerin Bakanlıkta değerlendirilmesinin ardından oluşturulur.

Ortak programlarda, program amacıyla ilgili program performans bilgisinin planlanması, izlenmesi ve raporlanmasına ilişkin sürecin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için ilgili idarelerin üst düzey personelinin katılımıyla kurul veya komisyonlar oluşturulması mümkündür. Söz konusu kurul veya komisyonlara alt programların yürütülmesinden sorumlu idarelerin personelinin de katılımı sağlanır.

Program performans bilgisine ilişkin bilgi ve veri girişi ilgili idareler tarafından tamamlandıktan sonra, program performans bilgisine ilişkin amaçta ekline yer verilen rapor programbutce.sbb.gov.tr üzerinden Program Bütçe Hazırlık modülü altında Performans Bilgileri-Program Performans bölümünden program koordinasyonundan sorumlu idare tarafından düzenlenir ve bütçe teklifiyle birlikte Bakanlıkta sunulur.

Program performans bilgisinin içeriğine ve içerikte yer alan unsurlara ilişkin açıklamalara aşağıda yer verilmektedir.

PROGRAM PERFORMANS BİLGİSİ

Bütçe Yılı:

Program Adı

Programı Yürüten İdare/İdareler:

Program Koordinasyonundan Sorumlu İdare:

Programın Amacı:

Anahtar Göstergeler

Anahtar Gösterge	Ölçü Birimi	2024 Planlanan	2024 YS Gerç. Tahmini	2025 Hedef	2026 Tahmin	2027 Tahmin
1- ...						

Göstergeye İlişkin Açıklama:

Hesaplama Yöntemi:

Verinin Kaynağı:

Sorumlu İdare:

Anahtar Gösterge	Ölçü Birimi	2024 Planlanan	2024 YS Gerç. Tahmini	2025 Hedef	2026 Tahmin	2027 Tahmin
1- ...						

Göstergeye İlişkin Açıklama:

Hesaplama Yöntemi:

Verinin Kaynağı:

Sorumlu İdare:

“Programı Yürüten idare(ler)” kısmında, program kapsamında yer alan alt programların yürütülmesinden sorumlu idarelere yer verilmesi gerekmekte olup bu idareler Cumhurbaşkanlığı makamından alınan Olur ile belirlenir.

Bir programın tek bir idare tarafından yürütüldüğü durumlarda programı yürüten idare, aynı zamanda programın koordinasyonundan sorumlu idare olmaktadır. Ortak programlarda ise programı yürüten her idare, program koordinasyonundan sorumlu

idareye kar ı kendi görev alanı itibarıyla yürüttü ü faaliyetlerin koordine edilmesinden sorumludur.

“Program Koordinasyonundan Sorumlu dare” kısmında ise, Cumhurbaşkanlığı makamından alınan Olur ile belirlenen ilgili programların koordinasyonundan sorumlu idarelere yer verilir. Söz konusu idareler programbutce.sbb.gov.tr sisteminde tanımlanmıştır.

Ortak programlarda program koordinasyonundan sorumlu idare; programın amaçları doğrultusunda anahtar göstergelerin verilerinin zamanında ve güvenilir şekilde üretilmesi, izlenmesi ve hedef değerlerine ulaşılması konusunda koordinasyonun sağlanmasından, programı yürüten idarelerin görev alanları çerçevesinde alt program hedeflerinin gerçekleştirilmesine yönelik sorumluluklarının belirlenmesinden ve program kapsamındaki hizmetlerin yürütülmesi sürecinde bu idareler arasında koordinasyonun sağlanmasından sorumludur.

Program performans bilgisi bölümünün son kısmında, program kapsamında yürütülen alt programlar itibarıyla ödenek ve harcama verileri, sistemde yer alan ve programı yürüten idareler tarafından sisteme girilen veriler üzerinden oluşturulur.

Program performans bilgisi kapsamında yer alan program amacı ve anahtar göstergelere ve ilgili veri girişlerine ilişkin açıklamalara ayrı ayrı yer verilmektedir.

6.1.1. Program Amacı

Programın amacı, toplumsal beklenti ve ihtiyaçları karşılamak üzere üst politika belgelerinde belirlenen hedef ve öncelikler esas alınarak ulaşılmak istenen sonuçlardır. Program amacı, hükümet açısından öncelikli olan politika hedeflerini göstermektedir. Bu bölümde, programın bir bütün olarak hangi amaçla oluşturulduğunu ifade edilmektedir. Programın amacı belirlenirken aşağıdaki esaslara uyulur:

- Üst politika belgeleri, kamusal öncelikler ile idarenin veya idarelerin yapmakla yükümlü olduğu görev ve hizmetler dikkate alınır.
- Toplumsal beklentilere yönelik ulaşılmak istenen sonuçları içerir.
- Kısa ve kapsayıcı şekilde oluşturulur.
- Her program için tek bir amaç belirlenir.
- Program amacı istisnai durumlar dışında yıldan yıla değiştirilmez.

Program amacı, programı yürüten idareler ile Bakanlıkça işbirliği halinde belirlenir. Program performans bilgisinin bir parçası olarak bütçe gerekçesinde yer alacak program amacı her program için bir tane olmak üzere programbutce.sbb.gov.tr sisteminde tanımlanmıştır.

Program amacının, gerek ortak programlar gerekse idarelere özgü programlar açısından hükümet düzeyinde ulaşılmak istenen sonuçları ifade etmesi ve genel olarak uzun vadeli olması nedeniyle, program amacındaki ilerlemenin tek başına anahtar göstergelerle veya programı yürüten idarelerin performansı ile değerlendirilmesine imkân bulunmamaktadır. Bu nedenle programların etkili bir şekilde yönetilmesinin sağlanması, program amacındaki ilerlemenin tespiti, dışsal faktörlerin etkisinin analiz

edilmesi ve programın başarısı için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla program sonuçlarına ilişkin sistematik değerlendirme süreçlerinin yürütülmesi önem arz etmektedir.

6.1.2. Anahtar Göstergeler

Anahtar göstergeler, program kapsamında yer alan hizmetlerdeki ilerlemeyi ölçen, ulusal veya uluslararası düzeyde veri üretilmesini sağlayan temel performans göstergeleridir. Bu göstergelerin uluslararası düzeyde karşılaştırmalara imkân verir nitelikte olması beklenir.

Bu göstergeler yoluyla ölçülmek istenen program hizmetlerindeki ilerleme; ekonomik, sosyal ve çevresel faktörlerin yanı sıra kamuoyu tarafından önemli görülen diğer alanları içerecek şekilde çok yönlü olarak ele alınmalıdır. Dolayısıyla belirlenecek anahtar göstergeler programdaki ilerleme açısından öncelikli görülen hususlara ilişkin kapsamlı bilgi sunmalı ve az sayıda olmalıdır. Örneğin, okullaşma oranı, enerji yoğunluğu, ortalama sağlıklı yaşam süresi, bitkisel ve hayvansal ürünlerde üretim artışı oranı, erozyonla kaybolan toprak miktarı, toplam orman varlığı, karbondioksit emisyon yoğunluğu, istihdam oranı, ihracatın ithalatı karşılama oranı gibi göstergeler anahtar gösterge olarak kabul edilebilir.

Anahtar göstergeler genel olarak idarelerin başarısının ölçülmesi amacıyla devlet hükümetin program kapsamındaki önceliklerinin tespit ve takip edilmesi amacıyla kullanılır. Ortak programlarda, idarelerin performansı büyük ölçüde alt program hedef ve göstergeleri yoluyla değerlendirilir.

Anahtar göstergeler belirlenirken dikkate alınması gereken temel ilkeler şunlardır:

- Program amacıyla ilişkili ve kapsayıcı olmalıdır.
- Büyük ölçüde sonuç odaklı belirlenmelidir.
- TÜİK ve ulusal düzeyde sivil toplum kuruluşlarınınca üretilen, programla ilişkili gösterge niteliğinde olabilecek istatistiklerden azami ölçüde yararlanılmalıdır.
- Uluslararası kıyaslamalara imkân vermek üzere uluslararası alanda kullanılan göstergelere (OECD, Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği gibi kuruluşlar tarafından kullanılan göstergeler gibi) mümkün olduğunca yer verilmelidir.
- Her programla ilgili en az bir anahtar gösterge belirlenmeli ancak anahtar gösterge sayısı mümkün olduğunca az olmalıdır.
- Ölçülebilir ve anlaşılır olmalıdır.
- Gösterge verileri geçmiş yıllar itibarıyla mevcut ve erişilebilir olmalıdır.
- Program performans bilgisi bütçe gerekçesinde yer alacağından göstergenin hedeflenen değeri her mali yıl ve sonraki iki yıl için güncellenmelidir.
- Verilerin hangi idare, kurum, kuruluş veya sistem tarafından üretildiğine ilişkin kaynak belirtilmesi zorunludur. Kaynak gösterilemeyen verileri içeren göstergeler kullanılmamalıdır.

Anahtar göstergeler, programı yürüten idareler ile Bakanlıkımızca işbirliği halinde

belirlenir. Bu kapsamda her bir program için belirlenen anahtar göstergeler ile göstergelere ili kin ölçü birimleri programbutce.sbb.gov.tr sisteminde tanımlanmıştır.

Program Performans Bilgisi bölümünde görülece i üzere anahtar göstergelerin gerçekleştirilme ve hedeflenen değerleri belirtilmeli; göstergelere ili kin açıklama, hesaplama yöntemi, verinin kayna ı ve sorumlu idare bilgilerine yer verilmelidir. Anahtar göstergelerin hedeflenen değerleri bütçe teklif tavanları esas alınarak belirlenmelidir. Bu kapsamda;

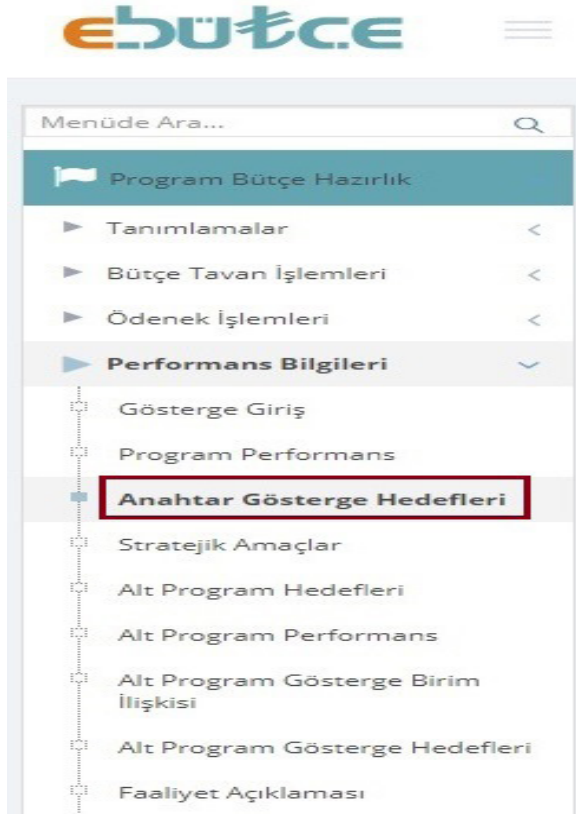
- Göstergelere ili kin açıklamalar kısmında; gösterge ile neyin ölçülmek istendi i, göstergenin kapsamı, varsa hedef kitlesi, sağlayacağı faydalar ile gösterge verilerinin temin edilme ve raporlanma sıklığıyla ilgili özellik arz eden koşullar,
- Hesaplama yöntemi kısmında; gösterge değerinin belirlenmesinde hangi unsurların nasıl kullanıldığı, ölçümde kullanılan değişkenlerin neyi ifade etti i,
- Verinin kayna ı kısmında; gösterge değerinin hesaplanmasında kullanılacak verilerin nereden ve nasıl, hangi idare, kurum, kuruluş veya birimden temin edilece i, açık ve anlaşılır bir şekilde, özet cümlelerle ifade edilir.

Sorumlu idare bölümünde ise anahtar göstergelerin gerçekleştirilme ve hedeflenen değerleri ile göstergelere ili kin açıklama, hesaplama yöntemi, verinin kayna ına ili kin programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri giri leri yapan kurumun adı yer alır. Bu kapsamdaki sorumlu idareler, programı yürüten idareler ile Bakanlık tarafından i birli i halinde belirlenerek tanımlanır.

Tek bir idare tarafından yürütülen programlarda; program koordinasyonundan sorumlu idare ile programı yürüten idare aynı olacağından, anahtar göstergelere ili kin veri giri leri sisteme programı yürüten idareler tarafından yapılır. Ortak programlarda ise söz konusu hususlara ili kin veri giri leri, Bakanlık ve programı yürüten idarelerin i birli iyle belirlenen ve programbutce.sbb.gov.tr sisteminde sorumlu idare kısmında tanımlanan idare tarafından yapılır.

Diğer taraftan ortak programlarda program koordinasyonundan sorumlu idare, programın amacı doğrultusunda anahtar göstergelerin izlenmesi ve hedef değerlerine ulaşılması konusunda koordinasyonun sağlanmasından sorumludur. Ortak programı yürüten idarelerden anahtar göstergelerin izlenmesi ve raporlanmasından sorumlu olanların her biri, kendi görev alanları itibarıyla anahtar gösterge veri giri lerinin zamanında ve doğru yapılmasından ortak programın koordinasyonundan sorumlu idareye karşı sorumludur.

Gerek tek bir idare tarafından yürütülen programlarda gerekse ortak programlarda, programbutce.sbb.gov.tr sisteminde anahtar gösterge hedeflerine ili kin veri giri lerinin yapılması ile verilerin izlenmesi ve raporlanması süreçlerinin idare düzeyinde koordinasyonundan strateji geliştirme birimleri sorumludur.

Anahtar gösterge gerçekleştirme ve hedeflenen değerleri ile göstergeleri için açıklama, hesaplama yöntemi, verinin kaynağına ilişkin veri girişi ve açıklamalar programbutce.sbb.gov.tr üzerinden

Program Bütçe Hazırlık → Performans Bilgileri →

Anahtar Gösterge Hedefleri

sekmesi kullanılarak anahtar göstergenin izlenmesinden ve raporlanmasından sorumlu idare tarafından yapılır.

Program performans bilgisinde her bir anahtar göstergenin;

- Son gerçekleştirme değeri ve yılı,
- Cari yıl için planlanan değeri ve yılsonu gerçekleştirme tahmini,
- Gelecek üç yıl için hedeflenen değerlerine ilişkin veriler

yer alır. Söz konusu veri girişlerinin yapılacağı ekrana aşağıda yer verilmektedir.

		Son Gerçekleşme		Geçen Yıl		Gerçekleşme		Planlanan	
Gösterge	Ölçü Birimi	Yılı	Değeri	Planlanan	Tahmini	Hedef	Tahmin-1	Tahmin-2	
SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ (3)									
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI (3)									
Atık su arıtma hizmeti verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	Yüzde	2018	87,00	89,00	89,00	91,00	94,00	97,00	
Katı atık düzenli depolama hizmeti verilen belediye nüfusu oranı	Yüzde	2018	75,00	80,00	80,00	82,00	85,00	88,00	
Türkiye'nin kişi başına sera gazı emisyonu miktarı	Ton	2019	674,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
ŞEHİRCİLİK VE RİSK ODAKLI BÜTÜNLEŞİK AFET YÖNETİMİ (3)									
AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI (1)									
Afet riski yönetim endeksi	Sayı	2019	5,00	0,00	0,00	5,00	5,00	5,00	
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI (2)									
Riskli alan sayısı (bağımsız birim)	Adet	2018	597.000,00	620.000,00	620.000,00	645.000,00	670.000,00	695.000,00	
Riskli yapı sayısı (bağımsız birim)	Adet	2018	556.000,00	590.000,00	590.000,00	595.000,00	605.000,00	615.000,00	

☰
Detay

Yayınlama Sıklığı: Yıllık

Kaynak: TEİAŞ, EİGM

Hesaplama Yöntemi: Elektrik enerjisi santralleri kurulu güç verileri toplanacaktır.

Açıklama: Arz güvenliği bağlamında gerekli olan yedek kapasiteleri de içerecek şekilde, ekonomik büyüme beklentileri göz önüne alınarak, ihtiyaç duyulacak elektrik enerjisi talebinin karşılanma amacı doğrultusunda, elektrik kurulu gücünün takibi yapılacaktır.

Kapat
Kaydet

programbutce.sbb.gov.tr sisteminde belirlenen anahtar göstergeler kapsamında güvenilir ve doğru bilginin temin edilmesi ile raporlanması açısından; “dare Teklifi” kapsamında bu göstergelerin açıklamaları, hesaplama yöntemi ve veri kaynaklarının belirtilmesinde “Anahtar Gösterge Hedefleri” kısmında her bir gösterge satırında yer alan “Detay” sekmesi yoluyla bu ekran kullanılır.

Yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda, birden fazla kurum tarafından yürütülen ortak programlarda anahtar gösterge verilerinin hangi idare tarafından yapılacağına ilişkin bazı örnekler aşağıda yer verilmektedir.

Örnek 1: Ortak programlara ait birden fazla anahtar gösterge bulunması ve bu göstergelere ilişkin verilerin elde edilmesinden birden fazla idarenin sorumlu olması durumunda anahtar göstergelere ilişkin veri girişinin hangi idare tarafından yapılacağı konusu.

Program	Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi
Program Koordinasyonundan Sorumlu İdare	Tarım ve Orman Bakanlığı
Programı Yürüten İdareler	Çevre, İklim ve İklim Değişikliği Bakanlığı
	Orman Genel Müdürlüğü
	Hazine ve Maliye Bakanlığı
	Tarım ve Orman Bakanlığı
	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
Anahtar Gösterge 1	Açıklandırma Yapılan Alan
Anahtar Gösterge 2	Toplam Orman Varlığı
Anahtar Gösterge 3	Korunan Alan Sayısı

Yukarıda yer alan “Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi” programında üç adet anahtar gösterge bulunmaktadır. Bu göstergelerin ilk ikisine ilişkin verilerinin Orman Genel Müdürlüğü’nce, üçüncü göstergeye ilişkin verilerinin ise Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yapılacağı, Bakanlıkımız ile programı yürüten idarelerin işbirliğiyle belirlenmiş olup programbutce.sbb.gov.tr sistemine tanımlanmıştır.

Bu durumda Orman Genel Müdürlüğü programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri

giri i yapmaktan sorumlu oldu u anahtar göstergelere ili kin i lemlerin zamanında ve do ru yapılmasından Tarım ve Orman Bakanlığı na kar ı sorumludur. Tarım ve Orman Bakanlığı ı **“Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi”** programının koordinasyonundan sorumlu idare olarak, Orman Genel Müdürlü ü tarafından yapılan **“Ağaçlandırma yapılan alan”** ve **“Toplam orman varlığı”** anahtar göstergelerinin veri giri lerinin Rehberde uygun olarak ve zamanında yapılmasına yönelik sürecin koordine edilmesinden sorumludur.

Örnek 2: Ortak programa ait tek bir anahtar göstergeye ilişkin verilerin elde edilmesinden birden fazla kurumun sorumlu olması durumunda anahtar göstergeye ilişkin veri girişinin hangi idare tarafından yapılacağı

Program	Kırsal Kalkınma
Program Koordinasyonundan Sorumlu İdare	Tarım ve Orman Bakanlığı ı
Programı Yürüten İdareler	Orman Genel Müdürlü ü
	Hazine ve Maliye Bakanlığı ı
	Tarım ve Orman Bakanlığı ı
Anahtar Gösterge 1	Kırsal kalkınma destekleriyle sa lanan istihdam

“Kırsal Kalkınma” programında bir adet anahtar gösterge bulunmakta ve bu anahtar göstergeye ili kin veriler Tarım ve Orman Bakanlığı ı ile Orman Genel Müdürlü ünce temin edilmektedir. Anahtar göstergeye ili kin verilerin nihai hali Orman Genel Müdürlü ünden alınan veriler kullanılarak Tarım ve Orman Bakanlığı ı tarafından olu turulaca ından, veri giri i yapılmasından sorumlu idare olarak programbutce.sbb.gov.tr sistemine söz konusu Bakanlık tanımlanmı tır. Bu durumda, anahtar göstergelere ili kin ihtiyaç duyulan bilgiler Orman Genel Müdürlü ünden alınacak ve Tarım ve Orman Bakanlığı ı tarafından takip edilen bilgilerle konsolide edilerek programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri giri i Tarım ve Orman Bakanlığı ı tarafından yapılacaktır.

Anahtar göstergelerin aynı zamanda alt program göstergesi olarak kullanılabilen i durumlar da bulunabilmektedir. Bu gibi durumlarda aynı gösterge için birden fazla veri giri i yapılmasını engellemek amacıyla alt program göstergesi olarak da kullanılacak anahtar göstergelere ili kin programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri giri inin alt programı yürüten idare tarafından yapılması gerekmektedir.

Örnek 3: Anahtar göstergenin aynı zamanda alt program performans göstergesi olarak kullanılması

Program	Tabii Kaynaklar
Program Koordinasyonundan Sorumlu İdare	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Programı Yürüten İdareler	Maden ve Petrol İleri Genel Müdürlüğü
	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
	Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu
Anahtar Gösterge 1	Madencilik katma değerinin GSYH'ye oranı
Anahtar Gösterge 2	Yerli kaynaklardan üretilen elektrik enerjisi miktarı

Örnek 3'ten de görüleceği üzere program koordinasyonundan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın sorumlu olduğu "Tabii Kaynaklar" programının "Madencilik katma değerinin GSYH'ye oranı" ve "Yerli kaynaklardan üretilen elektrik enerjisi miktarı" olmak üzere iki tane anahtar göstergesi bulunmaktadır. "Madencilik katma değerinin GSYH'ye oranı" anahtar göstergesinin izlenmesinden ve raporlanmasından Maden ve Petrol İleri Genel Müdürlüğü sorumludur. Söz konusu gösterge aynı zamanda Maden ve Petrol İleri Genel Müdürlüğü'nün "Tabii Kaynak Aramaları, İzleme Zinleri ve Denetimi" alt programının göstergesi olarak takip edilmektedir. Göstergenin izlenmesinden ve raporlanmasından sorumlu olan Maden ve Petrol İleri Genel Müdürlüğü önce gösterge için programbutce.sbb.gov.tr sisteminde veri girişi yapılır ve gösterge aynı zamanda anahtar gösterge olarak kullanılır.

Anahtar göstergeler, programın amacının izlenmesi ve değerlendirilmesi için gerekli olmakla birlikte tek başına programın başarı veya başarısızlığına ilişkin bilgi vermemektedir. Anahtar göstergeler, niteliği itibarıyla dısal faktörlerden etkilenebilir durumdadır. Bu nedenle söz konusu etkilerin tespit edilmesi, program kapsamında sunulan hizmet ve faaliyetlerin ulaşılmak istenen çıktı ve sonuçlara katkısının analiz edilmesi amacıyla periyodik program değerlendirme sürecinin yürütülmesi gerekmektedir.

6.1.3. Yükseköğretim Programı Program Performans Bilgisi

Yükseköğretim kurumlarının yürüttükleri eğitim ve araştırma faaliyetleri ile topluma yönelik sundukları ürün ve hizmetler çeşitlilik gösterebilmekle birlikte nihai amaçları ve hedef kitlesi açısından benzer özelliktedir. Ortak amaçlara yönelik benzer nitelikte hizmet sunmaları nedeniyle, yükseköğretim kurumları tarafından birlikte yürütülmek üzere ortak program ve alt programlar oluşturulmuştur. Bununla birlikte Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca yükseköğretim öğrencilerine yönelik sunulan yurt, burs, kredi gibi hizmetlerin amacı itibarıyla "Yükseköğretim" programına katkı sağlaması söz konusu olduğundan anılan Bakanlıkça yürütülen bu hizmetler de "Yükseköğretim" programı kapsamında yer alacak olup ayrı alt programlarda izlenecektir.

Bu kapsamda "Yükseköğretim" programı performans bilgisi de tüm yükseköğretim kurumları ile ilişkili olarak aşağıda yer alan esaslar çerçevesinde hazırlanır:

- Program performans bilgisi bölümünde yer alacak program amacı ve anahtar göstergeleri Bakanlık, YÖK, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile birlikte belirlenmiştir.
- Belirlenen program performans bilgisi, program koordinasyonundan sorumlu idare olması nedeniyle YÖK tarafından idare bütçe teklifiyle birlikte Bakanlığımıza sunulur.
- Programın anahtar göstergelerine ilişkin gerçekleştirilecek ve hedeflenen değerlerin belirlenmesinden ve programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri girişlerinin yapılmasından, ilgisine göre yükseköğretim kurumlarıyla işbirliği halinde YÖK sorumludur.
- Yükseköğretim programına ilişkin anahtar gösterge açıklamalarının, hesaplama yönteminin ve verinin kaynağı bilgilerinin tüm yükseköğretim kurumlarını kapsayıcı şekilde YÖK tarafından programbutce.sbb.gov.tr sistemine girilmesi gerekmektedir.
- Bu kapsamda anahtar göstergelere ilişkin yükseköğretim kurumları tarafından programbutce.sbb.gov.tr sistemine herhangi bir veri girişi yapılmayacaktır.
- Yükseköğretim programına ilişkin anahtar gösterge verilerinin temin edilmesi ve gerçekleştirilecek sonuçlarının izlenmesi ve değerlendirilmesinden YÖK sorumlu olup bu amaçla gerekli yapı ve araçları oluşturur ve yükseköğretim kurumları arasında koordinasyonu sağlar.

Bu çerçevede bütçe gerekçesinin bir parçası olan program performans bilgisinde yer alacak "Yükseköğretim" programına ilişkin program amacı ve anahtar göstergeler programbutce.sbb.gov.tr sisteminde;

Program Bütçe Hazırlık → Performans Bilgileri

bölümünde tanımlanmıştır.

Diğer taraftan, programı yürüten idareler arasında yükseköğretim kurumlarının da yer aldığı "Araştırma, Geliştirme ve Yenilik", "Tedavi Edici Sağlık" ile "Hayat Boyu Öğrenme" programlarına ilişkin performans bilgisi, koordinasyondan sorumlu idareler olarak belirlenen TÜB TAK, Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanır ve sunulur. Bu programların anahtar gösterge verilerinin temini konusunda YÖK ile işbirliği yapılır.

Yükseköğretim Kurumlarının Katkı Sağladığı Programların Anahtar Gösterge Verilerinin Temini

Program	Anahtar Gösterge	Koordinasyondan Sorumlu İdare	Verileri Temin Eden İdare
Araştırma, Geliştirme ve Yenilik	Türkiye kaynaklı bilimsel yayın sayısı	TÜB TAK	Yükseköğretim kurumları ile işbirliği halinde YÖK
Hayat Boyu Öğrenme	Hayat boyu öğrenmeye katılım oranı	Milli Eğitim Bakanlığı	Milli Eğitim Bakanlığı
Tedavi Edici Sağlık	100.000 kişiye dünen toplam hekim sayısı	Sağlık Bakanlığı	Yükseköğretim kurumları ile işbirliği halinde YÖK

Örneğin, Araştırma, Geliştirme ve Yenilik programının "Türkiye kaynaklı bilimsel yayın sayısı" anahtar göstergesine ilişkin gerçekleştirilen ve hedeflenen değerler ile ilgili bilgilerin oluşturulmasında; yükseköğretim kurumları tarafından yapılan bilimsel yayınlar açısından YÖK gerekli koordinasyonu sağlayarak verileri temin eder ve anahtar gösterge verilerinin oluşturulması için koordinasyondan sorumlu idare olan TÜBİTAK'a iletir.

Yine Tedavi Edici Sağlık programının "100.000 kişiye dönük toplam hekim sayısı" anahtar göstergesinin verilerinin oluşturulmasında yükseköğretim kurumları tarafından sunulan sağlık hizmetleri açısından YÖK koordinasyonu sağlayarak verileri temin eder ve anahtar gösterge verilerinin oluşturulması için koordinasyondan sorumlu idare olan Sağlık Bakanlığı'na iletir.

6.2. Alt Program Performans Bilgisi

Performans bilgisi, karar alma süreçlerini desteklemek ve hesap verebilirliği sağlamak üzere üretilen, bütçeleme süreçlerinde sistematik olarak kullanılan, programın çıktı-sonuçlarına ilişkin veri ve bilgilerdir. Bu doğrultuda oluşturulan alt program performans bilgisi, alt program hedefleri ile performans göstergelerini içerir.

Bağlantılıımız ve kamu idarelerinin işbirliğiyle, üst politika belgeleri, idarelerin stratejik planları ve performans programlarından da yararlanılarak merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin alt program hedefleri ve performans göstergeleri ile göstergelere ilişkin ölçü birimleri oluşturulmuş ve idareler itibarıyla programbutce.sbb.gov.tr üzerinden Program Bütçe Hazırlık-Performans Bilgileri modülünde tanımlanmıştır. Söz konusu alt program hedeflerinin ve performans göstergelerinin ilgili mevzuat ve bu Rehberde belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde idarelerin *bütçe tekliflerinde (Form 1: İdare Bütçe Teklif Gerekçesi)* ve yıllık performans programlarında yer alması sağlanır.

Alt program performans bilgisi sunumunda genel olarak her bir alt program itibarıyla;

- İlgili olduğu programın adı,
- Alt program adı,
- Alt programa ilişkin açıklayıcı bilgiler,
- Alt program hedefi,
- Performans göstergeleri,
- Alt program kapsamında yürütülecek faaliyetlerin ödenek ve harcama verileri,
- Faaliyet açıklamaları

bilgilerine yer verilir. Söz konusu bilgiler, alt programların yürütülmesi sonucu ulaşılmak istenen hedeflerle bu hedeflere ulaşılma düzeyinin izlenmesi ve değerlendirilmesine katkı sağlayan performans göstergelerini ve alt programlar kapsamındaki faaliyetlere tahsis edilen kaynakları göstermesi nedeniyle idare bütçesini destekleyici bilgileri içermekte olup idare performans programında yer alır.

Alt program performans bilgisine idare performans programlarında yer verilmesinde Rehberin 7. bölümünde ayrıntısına yer verilen süreç takip edilir. programbutce.sbb.gov.tr sisteminde alt program performans bilgisine ili kin veri giri leri tamamlandıktan sonra sistem üzerinden "**Bütçe Hazırlık Raporları**" modülünde "**Performans Programı ve Faaliyet Raporu Tabloları**" bölümü kullanılarak performans programı hazırlama sürecinde kullanılacak tablo ve formlar sorumlu idareler tarafından düzenlenebilir.

dare bütçe tekli erinde yer alacak "Form 1: dare Bütçe Teklif Gerekçesi" programbutce.sbb.gov.tr sisteminde alt program performans bilgisine ili kin veri giri leri tamamlandıktan sonra sistem üzerinden "Bütçe Hazırlık Raporları" modülünde "Cumhurba kanı Teklifi A aması Raporları" bölümü kullanılarak üretilebilir. Form 1'e ili kin açıklamalara "5.6.1. darelerce lave Veri Giri i Yapılacak Formlar" ba lı ı altında yer verilmektedir.

Veri giri lerinin yapılması ile verilerin izlenmesi ve raporlanması süreçlerinin idare düzeyinde koordinasyonundan strateji geli tirme birimleri sorumludur.

Alt program hedefleri ve performans göstergelerine ili kin açıklamalara a a ıda yer verilmektedir.

6.2.1. Alt Program Hedefleri

Alt program hedefleri, programın amacıyla uyumlu olmak üzere alt program ile ula ılması öngörülen çıktı ve sonuçların nitelik ve nicelik olarak ifadesidir. Alt program ve faaliyetler, program ile ilgili olarak hedef kitleye sunulacak ürün ve hizmetlerden oluşmaktadır. Bu sebeple alt program ve faaliyetlerin, programın amacına katkı sağlayacak şekilde planlanması, yönlendirilmesi ve gerçekleştirilmesi esastır. Bu katkının izlenebilir ve değerlendirilebilir olması için de program kapsamındaki alt program ve faaliyetlerin mutlaka program amacına hizmet edecek nitelikte olması ve alt programlara özgü hedeflerin belirlenmesi gerekmektedir.

Alt program hedefleri oluşturulurken dikkate alınması gereken temel ilkeler ise şunlardır:

- Neyin başarılmak istendi i açık bir şekilde ortaya konulmalıdır.
- Başarı ve ilerlemeyi ölçebilecek şekilde tanımlanmalıdır.
- Üst politika belgeleri ile stratejik plan ve performans programlarında yer alan amaç, hedef ve öncelikler dikkate alınarak belirlenmelidir. Bununla birlikte bu Rehberde belirtilen yaklaşıma uygun olması halinde stratejik amaçlar veya hedefler de alt program hedefi olarak belirlenebilir.
- Program kapsamında sunulan faaliyetler ile hedef kitle esas alınarak çıktı ve sonuç odaklı belirlenmelidir.
- Program amacına ulaşılmasını desteklemelidir.
- Mevcut kaynaklar dâhilinde ulaşılabilir ve gerçekçi olmalıdır.
- Her bir alt program için tek bir hedef belirlenmesi esas olmakla birlikte alt programın niteliğine göre birden fazla alt program hedefi belirlenebilir.
- Bir program kapsamında yer verilen tüm alt programlar için hedef belirlenir;

alt programın geni kapsamlı belirlendi i, tek bir hedef yoluyla izlenmesi ve de erlendirilmesinin mümkün olmadı ı hallerde bir alt program için birden fazla hedef belirlenebilir.

Ortak programlarda ise alt program hede eri her bir idarenin görev ve sorumlulukları itibarıyla programın amacına yapılacak katkıları gösterecek ekilde belirlenir.

Genel kuraldan farklı olarak, ortak programlarda birden çok idare tarafından yürütülen ortak alt programlar da bulunabilmektedir. Bu durumda her bir idarenin görev ve sorumlulukları itibarıyla programın amacına yapılacak katkıları gösterecek ekilde ayrı alt program hede eri belirlenmelidir. Örne in “Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi” programı altında yer alan “Yerel Yönetimlerin Hizmet Kalitesinin Artırılması” alt programı Çevre, ehircilik ve iklim De i ikli i Bakanlı ı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlı ı tarafından yürütülmektedir. Bu kapsamda Çevre, ehircilik ve iklim De i ikli i Bakanlı ı “Yerel yönetimlerin hizmet kalitesi ve hesap verilebilirli inin geli tirilmesi” alt program hedefini, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlı ı ise “Sokak ve caddelerin aydınlatılması faaliyetine katkı sa lanması” alt program hedefini belirlemi tir.

Örnek 4: Ortak programlar kapsamında ortak alt programa ait farklı alt program hedeflerinin olması

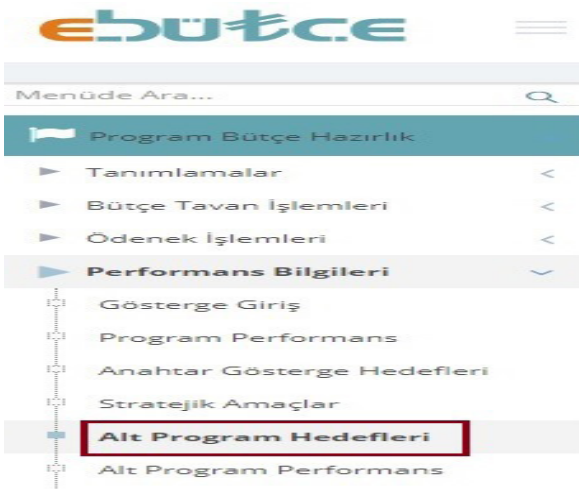
Program	Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi
Program Koordinasyonundan Sorumlu İdare	Çevre, ehircilik ve iklim De i ikli i Bakanlı ı
Programı Yürüten İdareler	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlı ı
	Hazine ve Maliye Bakanlı ı
	çi leri Bakanlı ı
	Çevre, ehircilik ve iklim De i ikli i Bakanlı ı
	Strateji ve Bütçe Ba kanlı ı

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

Alt Program	Yerel yönetimlerin hizmet kalitesinin artırılması
Alt Program Hedefi	Yerel yönetimlerin hizmet kapasitesi ve hesap verebilirli inin geli tirilmesi

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Alt Program	Yerel yönetimlerin hizmet kalitesinin artırılması
Alt Program Hedefi	Sokak ve caddelerin aydınlatılması faaliyetlerine katkı sa lanması

Alt program hede eri Ba kanlı ımız ve alt programın yürütülmesinden sorumlu idarelerin i birli iyle olu turularak programbutce.sbb.gov.tr üzerinden **Program Bütçe Hazırlık** → **Performans Bilgileri** → **Alt Program Hedefleri** sekmesinde tanımlanmı tir.

Alt program hedeflerine yönelik bazı örneklere aşağıda yer verilmektedir.

Örnek: Tek bir alt program hedefinin olması

Program	Turizmin Geliştirilmesi
Sorumlu İdare	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Alt Program	Turizmde Tanıtım ve Markalaştırma
Alt Program Hedefi	Turizm sektöründe rekabet gücü ve marka değerinin artırılması

Örnek: Birden fazla alt program hedefinin olması

Program	Bilgi ve İletişim
Sorumlu İdare	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
Alt Program	Elektronik Haberleşme, Bilgi Teknolojileri ve Posta Alanına İlişkin Düzenleme ve Denetim
Alt Program Hedefi	1- Haberleşme altyapısı ve hizmet alanında teknolojik gelişimin, bu gelişimi destekleyecek yeni yatırımların yapılması ile birlikte ekonomik ve kaliteli hizmet sunumlarının artırılmasının sağlanması 2- Çocukların ve gençlerin internet üzerindeki bilgi kirliliğinden ve zararlı içeriklerden korunmalarının sağlanması 3- Bilgi teknolojileri üzerinden sağlanan her türlü hizmet, iletişim ve veri ile bunların sunumunda yer alan sistemlerin güvenli kullanımının sağlanması

Örnek: Ortak programlar kapsamında farklı alt programlar ve alt program hedeflerinin olması

Program	Sanat ve Kültür Ekonomisi
Koordinasyondan Sorumlu İdare	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Programı Yürüten Diğer İdareler	Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü

Kültür ve Turizm Bakanlığı

Alt Program	Sanatın Desteklenmesi, Sahnelenmesi ve Kültür Ekonomisinin Geliştirilmesi
Alt Program Hedefi	Sanatın ve kültürün korunması ve yaygınlaştırılması sağlanarak toplumda sanat anlayışının geliştirilmesi

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü

Alt Program	Devlet Tiyatrolarının Geliştirilmesi
Alt Program Hedefi	Toplumun bilgi, görüş ve estetik değerlerini yükselten, toplumsal ve milli değerleri yansıtan, kültürel ihtiyacı karşılayacak eserler sahnelenerek Türk tiyatrosunun ulusal ve uluslararası alanda etkinliğinin artırılması

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü

Alt Program	Opera, Bale ve Çok Sesli Müzik Sanatlarının Sahnelenmesi
Alt Program Hedefi	Opera, bale ve çok sesli müzik sanatlarının yurtça sevilen, dünyaca kabul gören seviyeye taşınması

6.2.2. Performans Göstergeleri

Genel olarak performans göstergesi; kamu hizmetlerindeki ilerlemeyi ölçmek, performansı de erlendirmek veya hizmetlerle ilgili de iimleri yansıtmak için kullanılan nitel ve nicel ölçütlerdir.

Bu Rehberde söz konusu göstergeler; programlara yönelik anahtar göstergeler ile alt program hedeflerine yönelik performans göstergeleri olarak iki eilde ele alınmaktadır. Bu göstergeler nicel ölçütler kullanılarak izlenir.

Program kapsamında sunulan hizmetlerin etkinli inin anlaşılması için sonuç odaklı sürecin bir bütün olarak izlenmesi gerekli oldu undan, program sını andırmasının farklı düzeylerinde, farklı göstergelerin kullanılmasına ihtiyaç duyulmu tur. Bu do rultuda alt program düzeyinde programla ili kili olan ve daha özellikli hizmetlere yönelik performans göstergeleri belirlenmekte olup alt program hedeflerine yönelik bu göstergeler, anahtar göstergeleri destekleyici nitelikte olmalıdır.

Buna göre performans göstergeleri, alt programın etkinli i ve etkilili ine ili kin bilgi sa layan, alt program hedeflerine ula ma seviyesini ölçmeye ve izlemeye yönelik araçlardır. Göstergeler, alt program hedeflerindeki ilerlemeyi sayı, sıklık, yüzde, oran gibi ölçütler kullanılarak nicel olarak ölçer, izleme ve de erlendirmeye temel olu turur. Bu sebeple göstergelere ili kin belirli bir zaman diliminde ula ılması öngörülen gösterge de erlerinin tespit edilmesi gerekir.

Girdi, çıktı ve sonuç göstergeleri kamu hizmetlerinin performansının ölçülmesinde en yaygın olarak kullanılan göstergelerdir. Bu göstergeler, kaynak kullanımı ve bu do rultuda elde edilen sonuçlar hakkında yararlanıcıları bilgilendirmek amacıyla mali ve mali olmayan bilgi arasında ili ki kurar. Bu kapsamda performans göstergeleri, idarelerin sundu u hizmetler yoluyla ula ılmak istenen çıktı ve sonuçları bütüncül bir eilde ölçmeye ve de erlendirmeye imkân sa layacak sayı ve çe itlilikte belirlenmelidir.

Di er taraftan göstergeler, bütçelerin kamuoyunu toplumsal duyarlılı ı yüksek konularda yeterli düzeyde bilgilendirebilmesi bakımından da önemlidir. Kadın erkek fırsat e itli inin sa lanması da toplumsal duyarlılı ın yüksek oldu u hususlardan biridir. Bu açıdan kadın erkek fırsat e itli inin sa lanmasında etkinli in artırılması için kamu hizmetleri sunulurken kadın ve erkeklerin ihtiyaç ve öncelikleri göz önünde tutulmalıdır. Sunulan kamu hizmetlerinin kadın ve erkekleri nasıl etkiledi inin tespit edilmesi ve kadınların güçlenmesi konusunda sa lanangeli melerin ölçülmesi amacıyla göstergeler olu turulması gerekmektedir. Söz konusu göstergeler aracılı ıyla her idarenin yaptı ı harcamalardan kadın ve erkeklerin nasıl etkilendi inin izlenebilmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede kadın erkek fırsat e itli inin sa lanmasında etkinli in artırılması ve kadın erkek e itli ine duyarlı bütçeleme yakla ımının bütçe sürecine dahil edilmesi çalı malarına katkı sa lamaya yönelik olarak idarelerin performans göstergelerini belirlerken kadın erkek fırsat e itli inin izlenmesine ili kin göstergelere yer vermesi önem arz etmektedir.

Sorumlu İdare: TÜBİTAK

Program	Alt Program	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Ölçü Birimi
Araştırma, Geliştirme ve Yenilik	Bilim, Teknoloji ve Yenilik Kültürü ile İnsan Kaynağının Geliştirilmesi	Toplumda bilim, teknoloji, yenilik kültürünün yaygınlaştırılması ve nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi amacıyla faaliyetlerin yürütülmesi, destek ve burs sağlanması	Bilim insanı burs ve desteklerinden yararlanan kadınların oranı	Oran

Sorumlu İdare: Gençlik ve Spor Bakanlığı

Program	Alt Program	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Ölçü Birimi
Yükseköğretim	Yükseköğretim Yurtlarında Barınma ve Beslenme	Yükseköğretim yurtlarında kalan öğrencilere sunulan barınma ve beslenme hizmetlerinin kalitesinin artırılması	Yükseköğretim yurtlarında kız öğrenci yatak kapasitesi	Oran

Ayrıca bütçe politikası araçları yoluyla, çevresel ve iklim hedeflerini başarmaya yönelik bir yaklaşım ortaya koyan yeşil bütçe (green budgeting) alanında da ilerleme sağlanabilir. Bu kapsamda çevresel ve iklim konularında uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir hedef ve göstergeler oluşturulabilir.

Bu çerçevede performans göstergeleri belirlenirken dikkate alınması gereken temel ilkeler şunlardır:

- Alt program ve hedefiyle ilişkili ve açık ve anlaşılır olmalıdır.
- Darenin alt programa özgü hedeflerinin izlenmesine yönelik olacak şekilde belirlenmelidir. Bu kapsamda üst politika belgeleri, stratejik plan ve performans programlarında yer alan gösterge veya gösterge niteliindeki bilgilerden de yararlanılmalıdır.
- Her alt programla ilgili en az bir gösterge belirlenmelidir.
- Program düzeyindeki anahtar göstergelerle uyumlu olmalıdır.
- Ölçülebilir ve belirli dönemler itibarıyla izlenebilir olmalıdır.
- Gösterge verileri geçmiş yılları kapsayıcı ve erişilebilir olmalıdır.
- Daire bütçe teklifinde ve performans programlarında yer alacağından göstergenin hedeflenen değeri her mali yıl ve izleyen iki yıl için güncellenmelidir.
- Uluslararası kıyaslamalara imkân vermek üzere uluslararası alanda kullanılan göstergelere (OECD, Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği gibi kuruluşlar tarafından kullanılan göstergeler gibi) mümkün olduğunca yer verilmelidir.

- TÜİK ve ulusal düzeyde sivil toplum kuruluşları tarafından üretilen, programla ilgili göstergeler niteliğinde olabilecek istatistiklerden azami ölçüde yararlanılmalıdır.
- Verilerin hangi idare, kurum, kuruluş veya sistem tarafından üretildiğine ilişkin kaynak belirtilmesi zorunludur. Kaynak gösterilemeyen verileri içeren göstergeler kullanılmamalıdır.

Her bir alt program hedefiyle ilgili olarak harcama önceliğine dayalı bütçe kararları açısından yeterli düzeyde bilgi veren çıktı ve sonuç odaklı göstergelerin belirlenmesi esastır. Bununla birlikte yapılacak değerlendirmeleri destekleyecek nitelikte girdi göstergeleri de belirlenebilir. Program ve alt programların izlenmesi ve değerlendirilmesinde kullanılacak temel gösterge türleri ile bunlar arasındaki ilişkiyi gösteren etkililik, ekonomiklik ve verimlilik göstergelerine ilişkin bazı örneklere rehberin ekinde (Ek 2) yer verilmektedir.

Sorumlu İdare: Kültür ve Turizm Bakanlığı

Program	Alt Program	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Ölçü Birimi
Milli Kültür	Tarihi ve Kültürel Varlıkların Korunması	Tarihi ve kültürel varlıklar korunarak toplumsal tarih ve kültürel miras bilincinin artırılması	Kazı ve Yüzey Araştırma Sayısı	Sayı

Alt programlar, program sınırlarının daha alt düzeyinde yer alması nedeniyle bu düzeyde belirlenen göstergeler üzerinde idarenin kontrolü ve etkisi anahtar göstergelere nazaran daha yüksektir. Bununla birlikte hedeflerdeki ilerlemeyi değerlendirmek için alt program göstergeleri de tek başına yeterli olmayabilir. Bu durumda alt programın istenilen hedef ve sonuçları gerçekleştirmeye yönelik etkinliğin tespiti için sistematik değerlendirme süreçlerinin yürütülmesi gerekmektedir.

Bütçe hazırlık süreci açısından performans göstergelerinin hedeflenen değerleri üç aşamada belirlenmektedir. İlk olarak idare bütçe teklifi aşamasında bu değerlere ilişkin veri girişi yapılacaktır. Daha sonra Cumhurbaşkanlığı teklifi aşamasında, idare bütçe teklifinde talep edilen ödenek toplamlarında değişiklik olması durumunda veya idareler tarafından farklı ve makul nedenlerle ihtiyaç duyulması halinde göstergelerin hedeflenen değerlerinde değişiklik yapılabilir. Ancak bu bilgilerin Cumhurbaşkanlığı teklifi aşamasına yansıtılabilmesi için bütçe tesliminden en az üç-dört gün önce kesinleştirilerek güncellenmesi gerekmektedir. Son olarak kanunla alınan bütçe büyüklüklerinde Cumhurbaşkanlığı teklifi aşamasına göre değişiklik olması halinde bu değerlere nihai hali verilecektir.

Alt program hedefine ilişkin gösterge veri girişi alt programı yürüten idare tarafından yapılır. Program göstergelerinin hedeflenen değerleri kısa vadeli (yıllık) bir zaman dilimini içermesi nedeniyle bu değerlerde yıl içinde değişiklik yapılmaz. Göstergenin hedeflenen değeri ile gerçekleştirilen faaliyetler arasındaki farkların nedenleri bir sonraki yıl faaliyet raporlarında ve bütçe belgelerinde açıklanır.

Performans göstergelerinin hesaplama yöntemi ve verilerin kaynaklarının belirtilmesi, güvenilir ve doğru bilginin temin edilmesi ve raporlanması açısından önemli görülmektedir. Bu nedenle performans göstergelerine ilişkin bu Rehberde öngörülen tablolarda söz konusu bilgilere mutlaka yer verilmelidir.

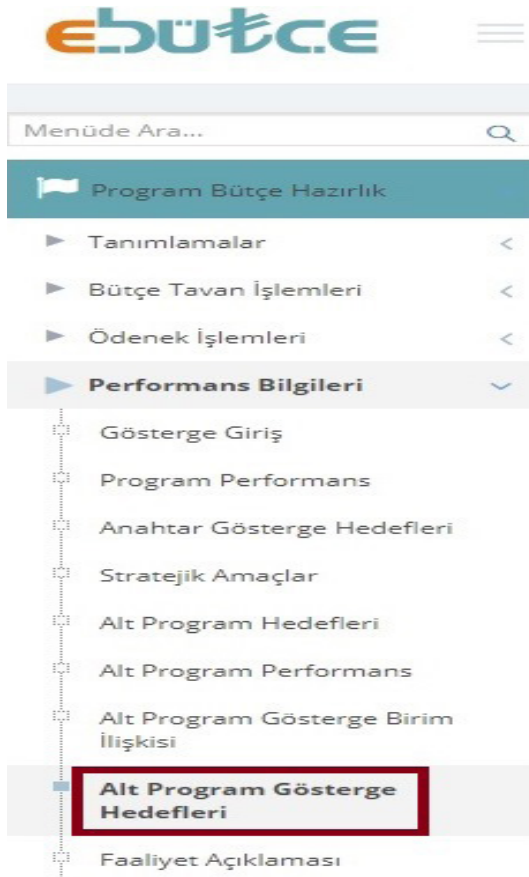
İdare performans programında yer alacak alt program performans bilgisi (Tablo 2: İdare Performans Bilgisi) bölümünde her bir performans göstergesinin;

- Ölçü birimleri, son gerçekleştirilen dönem ve yılı,
- Cari yıl planlanan dönem ile yılsonu gerçekleştirilen tahmini,
- Gelecek üç yıla ilişkin hedeflenen dönemler

belirtilir. Her bir göstergenin açıklamaları, hesaplama yöntemi ve verinin kaynaklarına ilişkin bilgilere yer verilir. Bu kapsamda;

- Gösterge açıklamaları kısmında; gösterge ile neyin ölçülmek istendiği, göstergenin kapsamı, varsa hedef kitlesi, sağlayacağı faydalar ile gösterge verilerinin temin edilme ve raporlanma sıklığıyla ilgili varsa özellik arz eden koşullar,
- Hesaplama yöntemi kısmında; gösterge değerinin belirlenmesinde hangi unsurların nasıl kullanıldığı, ölçümde kullanılan değişkenlerin neyi ifade ettiği,
- Verilerin kaynakları kısmında; gösterge değerinin hesaplanmasında kullanılacak verilerin nereden ve nasıl, hangi idare, kurum, kuruluş veya birimden temin edileceği

açık ve anlaşılır bir şekilde, özet cümlelerle ifade edilecektir.

Alt program performans göstergelerinin gerçekleştirilen dönem ve hedeflenen dönemler ile göstergeye ilişkin açıklama, hesaplama yöntemi, verinin kaynağına ilişkin veri girişleri ve açıklamalar programbutce.sbb.gov.tr üzerinden

Program Bütçe Hazırlık → Performans Bilgileri → Alt Program Gösterge Hedefleri sekmesi kullanılarak gerçekleştirilecektir.

“Alt Program Gösterge Hedefleri” sekmesi yoluyla, performans göstergelerinin son gerçekleştirilme tarihi ve yılı, cari yıl için planlanan tarih ve yılsonu gerçekleştirilme tahmini ile gelecek üç yıllik hedeflenen değerlerine ilişkin veri girişi yapılacak ekran görseli aşağıda yer almaktadır.

		Son Gerçekleşme	Geçen Yıl	Gerçekleşme	Planlanan			
Gösterge	Ölçü Birimi	Yılı	Değeri	Planlanan	Tahmini	Hedef	Tahmin-1	Tahmin-2
BİLGİ KAYNAKLARINA ERİŞİM İLE TÜRK DİLİ, EDEBİYATI VE KÜLTÜRÜNÜN GÜÇLENDİRİLMESİ (17)								
Bilgi kaynaklarının erişilebilirliği artırılarak, Türk dili ve kültürünün tanıtılıp, yaygınlaştırılması (17)								
Açılan yeni kütüphane sayısı	Sayı	2018	20,00	16,00	10,00	15,00	10,00	10,00
Ciltlemesi ve cilt koruması yapılan kitap sayısının toplam kitap sayısına oranı	Oran	2018	7.836,00	2.400,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00

Detay

Yayınlama Sıklığı	Yıllık
Kaynak	Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, İstatistik ve Veri Analizi Şube Müdürlüğü, Bilgi Sistemleri Şube Müdürlüğü, Kaşif Kütüphane Otomasyon Sistemi
Hesaplama Yöntemi	Milli Kütüphane hizmetleri kapsamında belirtilen yıllarda sağlanan materyallerin kataloglaması ve sınıflaması yapılan materyallere oranı alınarak hesaplanmıştır.
Açıklama	Kataloglama ve sınıflama işlemleri koleksiyona yeni katılan materyal üzerinde yapılmaktadır. Milli Kütüphane hizmetleri kapsamında belirtilen yıllarda sağlanan materyallerin kataloglaması ve sınıflaması yapılan materyallere oranını ifade etmektedir.

Kapat Kaydet

Sistemde belirlenen alt program performans göstergeleri kapsamında doğru bilginin temin edilmesi ile raporlanması açısından; “dare Teklifi” a masasında bu göstergelerin açıklamaları, hesaplama yöntemi ve veri kaynaklarının belirtilmesinde her bir gösterge satırında yer alan “Detay” sekmesi yoluyla bu ekran kullanılacaktır.

6.2.3. Yükseköğretim Kurumları Alt Programlarına İlişkin Performans Bilgisi

Yükseköğretim kurumları tarafından sunulan ürün ve hizmetler nihai amaçları ve nitelikleri itibarıyla benzerdir. Bu nedenle yükseköğretim kurumları arasında kıyaslama yapılabilmesi ve bütçe kararlarını destekleyici veri üretilebilmesinin sağlanması amacıyla, yükseköğretim kurumları açısından aynı program ve alt programlar ile performans bilgisinin oluşturulması ve değerlendirilmesi yaklaşımları benimsenmiştir. Bu kapsamda, yükseköğretim kurumları idare bütçe tekliğinde ve idare performans programlarında yer alacak performans bilgisine ilişkin aşağıda yer verilen hususlar dikkate alınır:

- YÖK'ün koordinasyonunda yükseköğretim kurumlarının görüşleri alınarak Bakanlıkça ve YÖK'ün işbirliğiyle, tüm yükseköğretim kurumları tarafından kullanılacak nitelikte alt program hedef ve performans göstergeleri oluşturulur.
- Her bir alt program için belirlenen hedefler ve performans göstergeleri programbutce.sbb.gov.tr de Program Bütçe Hazırlık Modülü > Performans Bilgileri sekmesinde ilgili oldukları alt program düzeyinde tanımlanır.
- Alt program performans göstergelerine ilişkin gerçekleştirilen ve hedeflenen değerler ile göstergelere ilişkin açıklama, hesaplama yöntemi ve verinin kaynağı bilgilerine ilişkin programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri girişlerinin yükseköğretim kurumları tarafından yapılması gerekmektedir.
- Yükseköğretim kurumları kurulu yılları, türleri, fiziki kapasiteleri, akademik ve idari personel sayısı, öğrenci sayısı, bütçe büyüklükleri vb. hususlarda birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle alt program performans göstergelerinden, sadece yükseköğretim kurumlarının ve birimlerinin özellikleri gereği kullanımı mümkün olmayanlar için programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri girişi zorunluluğu bulunmamaktadır. (Örneğin, eğitim bilimleri alanında akademik birimleri bulunmayanlar "eğitim bilimleri kontenjan doluluk oranı" göstergesini kullanmayacaktır.)

6.3. Yeşil Bütçeleme

İklim değişikliği, küresel bir tehdit olarak tüm dünyada ve ülkemizde artarak etkisini göstermektedir. Bu durum, ülkelerin önceliklerini ekonomik ve sosyal açıdan değerlendirmektedir. Ülkemiz coğrafi konumu ve gelişmekte olan bir ülke olması nedeniyle iklim değişikliğinden en çok etkilenecek ülkeler arasında yer almaktadır. Bu nedenle sera gazı emisyonlarına sebep olan tüm sektörlerde yeşil dönüşümün sağlanması ile iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum kapasitesinin artırılması önem arz etmektedir. Bu kapsamda ulusal bütçelere "yeşil bütçeleme" anlayışının dahil edilmesi de ekolojik geçişin önemli bir parçası olarak görülmektedir.

Yeşil bütçeleme, bütçe politikalarının çevresel hedeflerle daha iyi uyumlaştırılması amacıyla, bütçe kalemlerinin çevresel katkılarının belirli performans göstergelerine göre belirlendiği ve değerlendirildiği bir bütçe süreci olarak tanımlanmaktadır. Yeşil bütçelemede de öncelik çevre olup bu önceliğe göre kamusal kaynakların dağılımı ve gelirlerin oluşturulması amaçlanmaktadır. Kısaca yeşil bütçeleme, iklim ve çevre

konularının bütçe süreçlerine dahil edilmesini ifade etmektedir.

OECD'ye göre bu yaklaşım iklim ve çevresel hedeflere ve taahhütlere ulaşılmasına yardımcı olan politikaları ve yatırımları teşvik etmek amacıyla kamu ve piyasa odaklı analitik araçların kullanımını içermektedir. İklim değişikliğinin kamu mali yönetimi üzerinde ortaya çıkacak doğrudan ve dolaylı riskleri söz konusu olduğunda hükümetlerin benimsediği iklim değişikliğine yönelik politikalar önem kazanmaktadır. Bu yaklaşımda bu politikalara yönelik olarak merkezi yönetim bütçesinde gelir ve harcamaların çevresel etkileri değerlendirilmektedir. Yeşil bütçeleme, bütçe yönetimi ile iklim ve çevresel konular arasındaki ilişkinin kamu mali yönetimi anlamında tesis edilmesine yardımcı olacak araçlar sağlamaktadır.

On İkinci Kalkınma Plan'ında iklim değişikliğinin riskleri vurgulanarak ülkemizin mücadele ve uyum konusundaki çabalarının önemi ifade edilmiştir. "Yeşil ve Dijital Dönüşüm" On İkinci Plan'ın temel eksenlerinden biri olarak belirlenmiş, bu çerçevede imalat sanayisindeki öncelikli sektörler ile tarım ve gıda, enerji, savunma sanayi ve turizm gibi öncelikli gelişme alanlarında yeşil ve dijital dönüşüm bağlamında politika ve tedbirlere yer verilmiştir. İklim değişikliğinin çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlardaki etkileri dikkate alınarak kalkınma öncelikleri çerçevesinde bir yeşil dönüşüm reformu orta vadeli program hedefleri arasındadır. AB'deki gelişmeler ve ülkemizin 2053 net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda iklim değişikliğiyle mücadelede benimsenen bu perspektif sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması bakımından önem arz etmektedir. Ülkemizin politika belgelerindeki bu hedef ve öncelikler bütçe ve diğer kamu mali yönetimi araçları ile uyumlu olarak yürütülecektir.

OECD'ye göre yeşil bütçelemenin etkinliği; kurumsal düzenlemeler, yöntem ve araçlar, saydamlık ve hesap verebilirlik ile yeşil bütçeleme için elverişli bütçe ortamı olmak üzere birbirini destekleyen dört ana başlıkta incelenmektedir. Kurumsal düzenlemeler kapsamında yeşil bütçeleme konusunda stratejik öncelikler ve hedefler belirlenmekte, mevzuat düzenlemeleri yapılmaktadır. Yeşil bütçelemenin yöntem ve araçları, bütçe önlemlerinin çevre ve iklim hedeflerini nasıl etkilediğine ilişkin bilgi sağlamaktadır. Bu kapsamda yeşil bütçe etiketleme, harcamada yeşil bütçe kavramı, çok yıllık bütçeler gibi yöntem ve araçlar kullanılmaktadır. Ayrıca bütçe döngüsünde ilgili paydaşlara (parlamento, sivil toplum vb.) yapılan raporlama, yeşil bütçelemenin kalitesinin ve etkisinin incelenmesini kolaylaştıracak, saydamlık ve hesap verebilirliği artıracaktır. Ülkelerin benimsediği program bütçe, performans bütçe gibi sistemler yeşilin bütçelemeye dâhil edilmesi sürecinde önemli bir basamak olarak değerlendirilmektedir.

Program bütçe, ülkelerin bütçeleme sürecinde yeşil hedefleri uygulamak için mevcut bütçe yapısını kullanarak yeşil bütçelemenin tanıtılmasına yardımcı olacak bir zemin sağlamaktadır. Ülkemizde 2021 yılından itibaren uygulanmaya başlanan performans esaslı program bütçe sistemi yeşil bütçelemenin hayata geçirilmesine imkân sağlamaktadır. Merkezi yönetim bütçesinde "Sürdürülebilir Çevre ve İklim Değişikliği" gibi iklim ve çevreye ilişkin belirlenen programlar bu amaca hizmet etmektedir.

Performans bütçeleme çerçevesindeki yeşil bütçe kavramı, iklim ve çevre ile ilgili

performans göstergelerinin belirlenmesi yoluyla karar vericileri bilgilendirmeye yardımcı olmaktadır. Ayrıca performans bütçeleme sisteminin ye il bütçelemeye uyumlu hale getirilmesi, kamu idarelerinin yönetim ve te vik sistemlerinde iklim ve çevresel amaç, hedef, gösterge ve ölçütlerinin yer almasına olanak sa lamaktadır.

Ülkemiz 2021 yılından bu yana ye il bütçeleme çalı malarını gündemine almı tır. Bu kapsamda bütçede kullanılan çevresel programlar ve performans göstergelerine ili kin çalı malar ye il bütçeleme yakla ımı kapsamında de erlendirilmektedir. OECD raporlamaları dikkate alınarak ye il bütçelemedeki temel zorluk alanları belirlenmekte ve bazı uygulama mekanizmaları kullanılmaktadır. Bu çerçevede ye ilin bütçelemeye dahil edilmesi için çalı malar yürütülmektedir.

Ye il bütçeleme oda ında benimsenen göstergeler, hükümet bütçelerinin iklim ve çevresel hede ere yönelik kararlılıklarının ifadesi anlamına gelmektedir. Ayrıca söz konusu göstergelerin seçimi, ülkemizin taraf oldu u çevre anla maları ve verdi i taahhütlerin uluslararası kamuoyunda takibi açısından önem kazanmaktadır.

Bu açıklamalar çerçevesinde; çevrenin korunması, iklim de i ikli ine yönelik hizmetlerin önceliklendirilmesi ve bu do rultuda nitelikli performans bilgisinin üretilmesi önem arz etmektedir. 2025-2027 dönemi bütçe hazırlıkları kapsamında dârelerden Türkiye'nin 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi ve ulusal ye il dönü üm stratejisi do rultusunda çevre, iklim de i ikli i ile mücadele, enerji verimlili i, karbon emisyonu, kaynak verimlili i, dü ük karbonlu üretim, temiz teknoloji, dögüsel ekonomi, tarım ve gıda güvencesi gibi konularda gösterge tekli eri olu turmaları beklenmektedir.